

NÉPNEVELŐ.

KATH. NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI LAP.

Megjelenik a szorgalmi időben minden szombaton.	Főszerkesztő és laptulajdonos:	Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Előfizetési ár: Egész évre 4 frt Fél évre .2 frt	Dr. KOMLÓSSY FERENCZ.	BUDAPEST VI., Érsek-utca 2. szám.
Felelős szerkesztő: ZELLIGER VILMOS.	Főmunkatársak: Cenner Lajos és Gyórfy Lajos.	

TARTALOM: A katolikus tanügy az ezredéves jubileumon. Dreisziger Ferencz. — A katolikus tanító-egyesületek országos szervezéséről. Palkovich Viktor. (Vége.) — Öröndetes hír és köszönet. — Tárca: Késő hazamenés. Cenner Lajos. — Irodalom és művészet. — Vegyesek. — Hirdetések.

A katolikus tanügy az ezredéves jubileumon.

A »Bács-Tiszavidéki rk. Tanító-egyesület« ez évi augusztus 30-án tartott nagygyűlésén Dreisziger Ferencz adai tanító s jónévű író, a katolikus tanügynek az ezredéves jubileumon való méltó képviseltetése tárgyában indítványt tett, melyet az indoklás kíséretében közlünk. Ezzel az indítványok száma 3-ra szaporodott. Annyit konstatalhatunk, hogy az indítványok lényegben nem igen különböznek. A kath. tanítókon áll most az indítványok közül a leghelyesebbet **minél előbb kiválasztani** és azután **munkához fogni**.

A kath. tanügy föltétlenül kell, hogy hazánk ezredéves fenállásának jubileumi ünnepségén részt vegyen. Mert ha igaz — a mit különben a világtörténelem minden lapja fényesen igazol — hogy a nemzetek és államok fönmaradásának egyetlen alapja a keresztény kultúra; s ha, midőn a mi kis nemzetünk állami lételének a kereszténység által biztosított ezredéves életét ünnepli: ezen ünnepről a kathol. tanügynek hiányoznia nem szabad. Ez ha megtörténék, a kath. iskolaügynek önmaga ellen elkövetett bűne lenne.

Bármennyire meg vagyunk is mi győződve ezek igazságáról, tekintve indítványom fontosságát s különösen az első résznek nagy körét, — a részletesebb indoklást megejteni elengedhetlennek tartom. Mielőtt az indoklás lényegét bonczolnám, egy előzmény előhozását szükségesnek látom.

Jézus tanainak igazsága és világot változtató ereje mindenkor tisztán állott előttem. De — bevallom — e tanok organikus, megcsontkíthatlan egysége, az emberiség erkölcsi és anyagi életében való csodálatos erejű szerepe, s így az ember rendeltetésének vizsgálása közben mindig az ezen tanokra, mint biztos alapra való helyezkedés csak azóta vált igazán véremmé s lelkem lényeges erejévé, mióta — nem tudom, magasabb szempontokból: helyesen vagy helytelenül-e? — az Evangéliumot mint egyszerű erkölcsant vizsgálok. Az Istenség fénye mindenkor meggyöngítette sze-

memet a lényeg egységének keresésében; mint egyszerű munkához, elmém gyöngé erői mindig közelebb jutottak, mert az összehasonlítás könnyebb.

A mai irodalom tele van a kereszténytanok szidalmazásszerű kicsinylésével és gúnyolásával, úgy annyira, hogy a vizsgálódó ember, ha ezt a hangot készpénznek veszi, minden keresztény alapon dolgozó nevelőt, mint közveszélyes egyént, el kell hogy ítéljen. Az én előbb jelzett álláspontom engem azonban egészen másról győzött meg.

A mint a közönséges életben csak akkor vesszük komolyan az egyes ember állítását, ha cselekedetei az állításokkal harmóniában vannak; úgy jogosan helyezkedhetünk erre az alapra az emberiség erkölcsi vezérei, a filozófusok tanítványával szemben is.

Lord Bacon hiú volt a bűnösségig s bűnös volt annyira, hogy még az ő infeciált korában élt angol társadalom is annyira fölháborodott ellene, hogy a királyi pecsétőri állásától elcsapták. Hogy higgyek én ennek az embernek, ha erkölcsöt prédikál, vagyis helyesebben: ha újit!? Voltaire utolsó órái visszatükrözték az ő erkölcsének valódi képeit. A ki Krisztust szidalmazta, az oltári szentséget gyalázta egész életén át, és utolsó pillanataiban az oltári szentség utáni vágya ki nem elégtétven, ebből eredő kétségbeesésében ama bizonyos edény tartalmát üríti ki: vajjon mikor mutatta magát igaznak? Voltaire egész élete hazugság volt. Hogy hihetnék én ennek a modern paradicsomi kigyónak?! Schopenhauer siratta az emberiséget boldogtalanságáért, s emberszeretetéből fakadt e miatti elkeseredésében az emberi boldogságot a kéjes megsemmisülésében, a Nirvánában találva föl, — otthon, mint háziúr szabad óráit arra fordítja, hogy lakóit minél mesterségesebben kinozza s a házbéremeléssel koldusbotra juttassa. Oh szent apostolok ezek mind! Méltóak Krisztus gyalázására!

És ha ezektől Jézus, az Ember felé fordul a tekintetünk, mi mást élvez a szem, a lélek!? Egy alakra hozzánk hasonlatos, tökéletes lélek, ki tanáival, tizenkét halász mester segélyével, három évi

a vérszagu történet elejétől végig: a Nagy Sándorok törpe subanczok ez égig érő koloszsusz előtt; a kultur történet csillagai csakis a Nap fényétől kapják ragyogásukat. — Tudják ezt mindazok, kik Voltairere és követőire esküsznek, mosolyognak is tán az olyan üres vakmerőségek fölött; de az ő liberális igazságszeretetük nem engedi, hogy ezt a handabandát kellő értéktelenségére szállítsák le, — mert ez jó víz az ő malmukra; — a katolikusok pedig, oh azok nagyon jó emberek! Ritkán mozdulnak meg, s ha teszik is, úgy mint a jó alvó, a másik oldalukra fordulnak, őket bizony az ilyen »szunyogdongás« ritkán ébreszti föl.

Kicsínyeljők ezeket az apró elleneket, pedig veszedelmesek, mint a kolumbácsi légy: sokaságuk és vakmerőségük — nem akarom az igazi nevén nevezni — s ezenkívül támadásaik folytonossága annyira lenyűgözi a fölületen uszó nagy tömeget, hogy éppen ez az egyik főoka annak, hogy a közönség nem szeret ma a tisztán kath. kérdésekkel foglalkozni.

S ez a hang és ez a modor nemcsak a napi sajtót uralja, hanem betört a paedagogia szent csarnokaiba is. És itt is annyira magának hódította a többséget, hogy manapság majdnem heraklész számba megy a tanítónak katolicizmusát nyíltan bevallani. Saját sorainkban is pusztít ez a vész.

S ez nem is olyan nagy esoda. Tiszta kathol. paed. művünk kevés van s ami van is, vagy agyon hallgattatik, vagy csak kis körben jó nyilvánosság elé. A kisebb, zajosabb féllel szemben nagyon játszik a néma gyerek szerepét. Kath. műveink így nem igen terjednek, a liberálisokat pedig majdnem ingyen osztogatják; kínálják mindenkinek s tudatlansággal fenyegtetnek mindenkit, ki a földiesért

művet meg nem szerzi. Veszik is derüre-borura. És a szellem terjed az olvasni szeretők között. Ez baj. — A fölületes, a napi sajtón élőködők pedig csakis ezt a szellemet kapják tápul. Mindig, mindenütt ezt hallják dicsőíteni; mindenkor a katolicizmust látják a pellengérré gúnyköteléssel kikötve: természetes, hogy lassankint megritkulnak a szív és a lélek vonzalmai a katolicizmus iránt. Általánosan jellemezve állapotainkat: a pihenő téren állunk.

De vannak, kik ebből a pihenő állapotból kilépve, saját véreiket kisebbitik, hogy mások előtt nagyobbaknak tűnjenek. A ki katolikus iránt szolgál akár szóval, akár írásban: az szolgálalkü, uszályhordozónak bélyegeztetik. Miért? Mert ez liberális? Nem! Azért, mert az illető lelkében nincs meggyőződve a Jézusi tanok véghetetlen fontosságáról — mert nem ismeri igazán — s így önmagából indulván ki, másról is azt hiszi, hogy nem meggyőződésből teszi azt, a mit tesz. Éppen ez a tapasztalat nyitja meg előttünk a mi ügyünk állapotának sivárságát.

Ez a magyarázata annak, hogy köztünk sokan többre tartják az ugynevezett községi tanítókat, mint a kath. felekezetiakat. Nem akarom leszólni a másik tábor férfait; hanem azt igen is állítom, hogy ha minden kath. tanítót a maga egyforma közs. vagy állami vagy bárminő párjával összeállítanak, a fölös, pár nélkül elmaradt kath. tanítók közül igen sok a jobbak közé kiálthatná a tuloldalra tiszta önértzettel:

Vagyok olyan legény, mint te!
Vágok olyan rendet, mint te!

(Vége. köv.)

Dreisziiger Ferencz.

sok. Kettő-három mindjárt kivált a többi közül s keresztül furva magát a többi várakozó, az eles szemmel mindjárt fölfedezett eseléd elé szaladt, a többiek nagy gomolyagban tódultak kifelé, felkaczagva, lármát esapva, szeleburdisággal hömpölyögve az utca közepének, hogy onnan tájékozva magukat, hazafelé vegyék útjukat. Mihamar szét is oszlott a sereg, csak néhány fueska álldogált bizonytalanul lézengve az utca közepén. Körülbámultak az utca lámpások között, féltek is a szekatlan magányosságban, a meg-megszakadó világitás megzavarta előttük a máskor ismert képet — nem tudták magukat tájékozni. Darabig ott ácsorogtak az utca közepén az iskola előtt, aztán lassan elnyelte őket egy-egy körülfekvő utca feketéllő torkolata. Ki tudja, mikor jutottak haza?

Magam még ott maradtam, elhatározva lévén, hogy végigvárom a többieket is. Egy-két percz múlva az előbbi jelenet ismétlődött, csak hogy leányakkal. Kettő-három, aki tudta, hogy várják, előre futott az ismerőshöz, a többi beleömlött az utca közepébe, ott kavargott egy ideig, aztán szétoszlott, három-négy félénkebbet és bulácskát otthagya a bizonytalanságnak. Némi szünet után — lehetett már jó egyfertály hatra — egészen

apró ezred lépkedett kifelé. Mire ezek szétoszlottak, a kapu előtt várakozó tömegből is alig maradt valaki. Ez az első osztály volt, ezekre vártak is a legtöbben. Több mint a negyedrészü biztos földöt mellett tipegett haza, de a többiek annál tovább gomolyogtak a ház előtt, tájékozni iparkodva magukat, ami bizony csak nagynehezen sikerült nekik.

S majdnem veszedelem érte a nyüzsgő sereget. Valami szódavizes koci ügetett a nem épen széles utcán, s mert a könnyű kerekek zaját elnyelte a gyermekek lármája és viszont a kocsis nem számított arra, hogy ilyen későn is óvakodnia kell az iskola előtt — nem lassította meg a lovak menetét. Ennek az lett a következménye, hogy közéje ügetett az utca közepén ámolygó gyerekségnek, akik aztán megriadva, fejvesztve rebbentek szét s csak a gyermekek ismeretes szerencsésének, jobban mondvá örangyaluknak köszönhető, hogy nehányat el nem gázolt a koci. Dörmögve hajtott tovább a kocsis, a gyerekek is szétoszlottak nemsokára, csak vagy kettő álldogált sirva a kapu mellett.

— Mi bajod van, fiam?
— Nem talá—á—álok h—haza!
— Hát hol lakol? majd én elvezetlek.

tanítása által átalakítja a világot. És a mely tanok, a melyeket minden szavával egybehangzó cselekedete tesz még érthetőbbé, túl élik a világot, eddig is a mindennapi élettől a tudományok legmagasabb fokáig uralják és emelik az emberiséget a tökéletesség felé. Ki, mert tudta, hogy az egész tanítmányát Napként bevilágító tan: a felebaráti szeretet parancsa fog legtöbb ellenállásra találni az emberi önzés által, a keresztre feszül, hogy e szentséges katedrálról örökre bevésse példájával az emberiség lelkületébe tanai igazságát. Ha lelkem ez Embert Judás csókjától a keresztlig kíséri. . . . nem borulok térdre, de leroskadok átfoghatlan nagyságának hatása alatt. És megsemmisülve vagyok kénytelen bevallani a pogány katonával, hogy Isten ez, más nem lehet!!

Jézusról halálos ellenei is elismerik, hogy az emberek közt nincs, nem volt s nem is lesz soha hozzá fogható. A rideg józan-ész kívánja tehát az embertől, hogy ennek az Embernek — s én hozzá teszem: Isten-Embernek — tanítását komolyan vegye, — s mindazokat, kik az Ő tanítmányára helyezkednek, midőn az ember boldogságát munkálni akarják, ha esetleg más nézeten volna is, a becsületes törekvésből eredő tisztelettel nézze.

S ha ezekhez a tanokat is összevetjük és látjuk, hogy az ókor böleselői mennyire mögötte maradtak, — az utána következők pedig Jézus tanai nélkül egy lépést sem tehetnek előre; s ha látjuk, hogy Jézus három évi tanítása hét ezer év óta uralja a világot, az utána következők ugynevezett »új tanai« pedig vagy a semmiségbe tűntek, vagy pedig csak a külső hiúság frázisaival mondatnak javításoknak, de lényegileg ugyanazok, — más részben pedig az emberiség romlását idézték elő: a józan ész és egy kis jó szándék egyedül Jézus

tanításához vezérli az embert. »Egy az alap és ez Jézus.«

En erősen vallom, és a nagy paedagogusok hozzáférhetlen tanai mind azt bizonyítják, hogy a Jézusra-való helyezkedés eredményt ad, a Tőle való elfordulás füst és pára, lehet, hogy szivárványt mutat, de állandóságot nem teremthet.

Ez az igazság.

És a mai helyzet? Óh az szörnyen igazságos!

Kivétel nélkül elfogadta minden paedagogiai árnyalat, hogy a nevelő oktatás végczélja: az erkölcsi jellem képzése. Ezt mondják és írják mindenfelé a mai napság. De, ha ezt, szóról-szóra ezt egy bevallott katolikus tanító mondja, vagy írja, szánó mosolyt kap az ugynevezett liberális kisebbség részéről és gunysorokat ír róla minden, liberális pomádéval kikenyekedett paedagogiai gigerli. Ha pedig Jézusra, mint alapra mert hivatkozni, — és ha ki meri bontani azt a zászlót, melyen Jézus alakja áll a magyar szent korona mellett: a liberalizmus komolyabb része — nehogy ostobaságon fogják — agyon hallgatja e törekvést, vagy az ilyen munkát; a virgonezabb, mert üresebb rész azonban, a kiknek firkálmányai oly közel állanak a paedagogiához, mint a falusi dobos »jegyzetei« a filozófiához — ez a had az ilyen munkát a sötétség munkájának nevezi csak azért, mert Jézus nevét és esetleg a keresztény szót látta meg benne.

És nem jut eszébe senkinek a liberálisok közül, hogy egy Renán vagy Strauss, Jézus istenségét tagadó munkáját vágja az ilyen fráterek testének azon részéhez, melyet másnál arcnak neveznek; hogy megtanulnák p. o. Renántól, hogy: »Bár merre nézzen e szem az emberiség történetében, Jézushoz hasonlót találni soha sem fog. Járhatsz

TÁRCZA.

Késő hazamenés.

Ha az ember a rendes napi foglalkozásokból nem tudná, hogy most alig mult még öt óra, bátran rá lehetne fogni, hogy éjfél után jár az idő. A novemberi napoknak jóformán nincs is délutánjuk, különösen egynémely hivatalnok-családra nézve. Három óra elmúlik, mire megebédelnék, azután világos van még egy órahosszat és négy után már lámpát kell gyújtani. Fél ötkor—ötör már olyan a város képe, mint akár este kilenez óraker.

Bent a városban még csak megjárja ez az állapot valahogy. Száz-száz lépésre egy-egy gázlámpa világít, a kirakatok is fénylő pontokkal vannak megrakva, egy-egy nagyobb üzlet előtt villamos reflektorok szórják fehér sugárkéveiket s csak épen az utcák közepe táján tudja az ember, hogy este van. Hanem a külső városokban, vagy épen a fő-eszékvaros végső pontjain bizony ugy kell az embernek botorkálnia, mint akármelyik faluvégen.

Egy ilyen novemberi napnak öreg délutánján

— megelegelven a munkát — sétálni indultam. Régi budapesti lakos lévén, az est zavarában is tájékoztam magam, nem szorulva arra, hogy a rosszul olvasható utcanevekkal rontsam a szememet, de meg különben is nem volt határozott célom, mely miatt épen ez vagy ama utca köveit kelljen koptatnom. Nem tudom már, melyik utcában járhattam, mikor egy nagyobb épület előtt egész kis népcsődületet vettem észre. Ösztönszerű kíváncsiságból közelebb léptem, hogy megtudjam a csődület okát. Odaérve úgy vettem észre, hogy nem történt semmi különös dolog, mert az emberek, többnyire cselédfélék, vidáman beszélgettek s arcaikon semmi nyoma sem volt valamelyes megütközésnek, vagy bámulatnak. A kapu fölirata aztán megmagyarázott mindent: Községi elemi népiskola.

Az épen felhangzó csöngetyü szavára mozgás lett a várakozók között: figyelő állásba helyezkedtek, hogy el ne szalaszszák a maguk gyerekeit. Figyelő állásba helyezkedtem én is, mert érdekelt a jelenet és a remélhető látvány: népgyűlés gyermekekből. Pár percetzel a csöngetés után meg is jelent a kapuban az első csapat: a gyermekek nagysága után ítélve legföljebb második osztályo-

a vérszagu történet elejétől végig: a Nagy Sándorok törpe suhancok ez égi erő koloszsusz előtt; a kultur történet csillagai csakis a Nap fényétől kapják ragyogásukat. — Tudják ezt mindazok, kik Voltairere és követőire esküsznek, mosolyognak is tán az olyan üres vakmerőségek fölött; de az ő liberális igazságszeretetük nem engedi, hogy ezt a handabandát kellő értéktelenségére száltsák le, — mert ez jó víz az ő malmukra; — a katolikusok pedig, oh azok nagyon jó emberek! Ritkán mozdulnak meg, s ha teszik is, úgy mint a jó alvó, a másik oldalukra fordulnak, őket bizony az ilyen »szunyogdongás« ritkán ébreszti föl.

Kicsinyeljük ezeket az apró elleneket, pedig veszedelmesek, mint a kolumbácsi légy: sokaságuk és vakmerőségük — nem akarom az igazi nevén nevezni — s ezenkívül támadásaik folytonossága annyira lenyűgözi a fölületen uszó nagy tömeget, hogy éppen ez az egyik főoka annak, hogy a közönség nem szeret ma a tisztán kath. kérdésekkel foglalkozni.

S ez a hang és ez a modor nemcsak a napi sajtót uralja, hanem betört a paedagogia szent csarnokaiba is. És itt is annyira magának hódította a többséget, hogy manapság majdnem herakizmus számba megy a tanítónak katolicizmusát nyíltan bevallani. Saját sorainkban is pusztít ez a vész.

S ez nem is olyan nagy esoda. Tiszta kathol. paed. művünk kevés van s ami van is, vagy agyon hallgattatik, vagy csak kis körben jó nyilvánosság elé. A kisebb, zajosabb féllel szemben nagyon játszik a néma gyerek szerepét. Kath. műveink így nem igen terjednek, a liberálisokat pedig majdnem ingyen osztogatják; kinalják mindenkinek s tudatlansággal fenyegetnek mindenkit, ki a földicsért

művet meg nem szerzi. Veszik is derüre-borura. És a szellem terjed az olvasni szeretők között. Ez baj. — A fölületes, a napi sajtón élőködők pedig csakis ezt a szellemet kapják tápul. Mindig, mindenütt ezt hallják dicsőíteni; mindenkor a katolicizmust látják a pellengérré gúnyköteléssel kikötve: természetes, hogy lassankint megrikulnak a szív és a lélek vonzalmai a katolicizmus iránt. Általánoson jellemezve állapotainkat: a pihenő téren állunk.

De vannak, kik ebből a pihenő állapotból kilépve, saját véreiket kisebbitik, hogy mások előtt nagyobbaknak tűnjenek. A ki katolikus irányt szolgál akár szóval, akár írásban: az szolgálékkü, uszályhordozónak bélyegeztetik. Miért? Mert ez liberális? Nem! Azért, mert az illető lelkében nincs meggyőződve a Jézusi tanok végzetetlen fontosságáról — mert nem ismeri igazán — s így önmagából indulván ki, másról is azt hiszi, hogy nem meggyőződésből teszi azt, a mit tesz. Éppen ez a tapasztalat nyitja meg előttünk a mi ügyeink állapotának sivárságát.

Ez a magyarázata annak, hogy köztünk sokan többre tartják az ugynevezett községi tanítókat, mint a kath. felekezetiakat. Nem akarom leszólni a másik tábor férfait; hanem azt igen is állítom, hogy ha minden kath. tanítót a maga egyforma közs. vagy állami vagy bárminő párjával összeállítanak, a fölös, pár nélkül elmaradt kath. tanítók közül igen sok a jobbak közé kiálthatná a tuloldalra tiszta önérzettel:

Vagyok olyan legény, mint te!
Vágok olyan rendet, mint te!

(Vége. köv.)

Dreiszigler Ferenc.

sok. Kettő-három mindjárt kivált a többi közül s keresztül furva magát a többi várakozón, az éles szemmel mindjárt fölfedezett eseléd elé szaladt, a többiek nagy gomolyagban tódultak kifelé, felkaczagva, lármát esapva, szeleburdisággal hőmpölyögve az utca közepének, hogy onnan tájékozva magukat, hazafelé vegyék útjukat. Mihamar szét is oszlott a sereg, csak néhány fuéska álldogált bizonytalanul lézengve az utca közepén. Körülbámultak az utcai lámpások között, féltek is a szokatlan magányosságban, a meg-megszakadó világitás megzavarta előttük a máskor ismert képet — nem tudták magukat tájékozni. Darabig ott ácsorogtak az utca közepén az iskola előtt, aztán lassan elnyelte őket egy-egy körülfekvő utca feketéllő torkolata. Ki tudja, mikor jutottak haza?

Magam még ott maradtam, elhatározva lévén, hogy végigvárom a többieket is. Egy-két perc múlva az előbbi jelenet ismétlődött, csak hogy leánykákkal. Kettő-három, aki tudta, hogy várják, előre futott az ismerőshöz, a többi beleömlött az utca közepébe, ott kavargott egy ideig, aztán szétoszlott, három-négy félénkebbet és butácskát otthagya a bizonytalanságnak. Némi szünet után — lehetett már jó egyfertály hatra — egészen

apró ezred lépkedett kifelé. Mire ezek szétoszlottak, a kapu előtt várakozó tömegeből is alig maradt valaki. Ez az első osztály volt, ezekre vártak is a legtöbben. Több mint a negyedrészüik biztos födőzet mellett tipegett haza, de a többiek annál tovább gomolyogtak a ház előtt, tájékozni iparkodva magukat, ami bizony csak nagynehezen sikerült nekik.

S majdnem veszedelem érte a nyüzsgő sereget. Valami szódavizes kocsi ügetett a nem épen széles utcán, s mert a könnyű kerekék zaját elnyelte a gyermekek lármája és viszont a kocsis nem számított arra, hogy ilyen későn is óvakodnia kell az iskola előtt — nem lassította meg a lovak menetét. Ennek az lett a következménye, hogy közéje ügetett az utca közepén ámulgató gyerekségnek, akik aztán megriadva, fejvesztve rebentek szét s csak a gyermekek ismeretes szerencséjének, jobban mondva őrangyaluknak köszönhető, hogy néhányat el nem gázolt a kocsi. Dörmögve hajtott tovább a kocsis, a gyerekek is szétoszlottak nemsokára, csak vagy kettő álldogált sírva a kapu mellett.

— Mi bajod van, fiam?

— Nem talá—á—alok h—haza!

— Hát hol lakol? majd én elvezetlek.

A katolikus tanító-egyesületek országos szervezéséről.

II. Hogyan fognak megfelelni a tanító-egyesületek a kath. egység követelményeinek?

Tanító-egyesületeink csak akkor viselhetik a katolikus nevet, ha a kath. egység sarkköveivel, saját főpásztoraikkal egyesülve, nem pedig azoktól elszakadva, vagy éppen azok ellenére működnek, és ha biztosítják kebelökben a főpásztor számára az annak tekintélyét megillető befolyást.

E befolyás az elnök kinevezésének és a határozatok megerősítési jogának a főpásztor számára való fentartásában áll. Ez elv nyer kifejezést a püspöki karnak ma is érvényben levő tanügyi rendeleteiben, névszerint az egyházmegyei tanfelügyelők számára kiadott utasítás 10. §-ában. És ez az egyedül helyes kath. álláspont.

Mert a kath. tan szerint az egyházban a tanító hivatalt a pápával egyesült püspöki kar teszi. Az egyházmegyében tehát egyetlen és legfőbb tanító a főpásztor. A többi, bárminek neveztessek, ő tőle nyeri küldetését s csak az ő megbízásából működik, kath. tanító-gyűlésen tehát nem illethet mást az elnöki szék és vezetés, mint a főpásztor képviselőjét.

Továbbá szervezendő tanító-egyesületeink a kath. címet viselendik. Határozataik, viselt dolgaik úgy fognak a világ által tekintetni, mint a katholicizmus nyilatkozatai. Már ezen okból is szükséges, hogy azon tanácskozásokban a főpásztor képviselőjének első és döntő szava legyen.

Ez felel meg a tekintély és szabadság teljes egyensúlyba hozott érdekeinek. Manapság ugyan egyedül csak a szabadságot halljuk rendszerint

- O—otthon.
- De milyen utcában?
- Nem tu—udom.

Végre is az iskolaszolga közvelítésével kellett hazaexpediálnom. — Mivel pedig már bent voltam az iskolaépületben, meg nem állhattam, hogy ne figyelmeztessem az igazgatót a késői hazaküldés veszedelmeire.

— Oh kérem, felelé ő, egy higgadt, nyugodt kedves uriember, tessék elhinni, hogy magunk sajnáljuk legjobban, hogy így van. De nem lehet másképp a váltakozó rendszer miatt.

— De akkor legalább az első és a második osztályokat ne változtassák, legfeljebb — ha már muszáj — a harmadikat és a negyediket.

— Azt se lehet, kérem. A felsőbb osztályokban annyi heti óraszámot ír elő a tanterv, hogy az a csak délutáni tanuláshoz nem futná ki. Ezen másképp nem lehet segíteni, mint a háften-rendszer megszüntetésével.

Még egy ideig meghánytuk — vetettük a derék igazgatóval a háften-rendszer többi számtalan hátrányait, aztán hazaindultam, e jelszóval büszkén el:

— Atok a váltakozó rendszerre!

Cenner Lajos.

emlegettetni. De ez nem helyes. Mert a szabadság nem öncél. Az csupán eszköz, mely egy-maga célhoz nem vezethet, csak akkor, ha a tekintélyvel együtt működik. A szabadság rendeltetése ugyanis az, hogy mennél többen hozzá szólhassanak a dolgokhoz, hogy így az igazság minden oldalról kellő világitást nyerjen. A tekintély hivatása pedig az, hogy az erőket egyesítse, a sokféle ágazó véleményekből föltalált igazságot egyesült erővel érvényesítse, sikerre vezesse. Könnyen beláthatja bárki, hogy, ha a különböző tanító-egyesületekből a szálak nem futnának össze a főpásztor kezébe és nem részesülnének egybehangzó vezetésben: nem létesülhetne egység a tanító-egyesületek között, szétforgácsolt erővel küzdenének, semmi nagyobb eredményt felmutatni képesek nem lennének, nevezetesen országos gyűlés, mely országos elismerésben részesülne és országos tekintélyvel bírna, soha nem lenne összehozható.

Ugyanezen közösen elérendő magasabb célok parancsolólag követelik, hogy egyöntetű alapszabályok szerint alakuljon minden egyesület. Ez pedig csak úgy vihető ki, ha a püspöknél, mint az egység középpontjánál marad a határozatok megerősítésének joga.

Az egység mily nagy erő, sőt roppant hatalom, úgy hiszem teljesen fölösleges fejtegetni. Mily nagy tekintélyt kölesönözne az a határozatoknak, ha azokat a főpásztor is jóváhagyná s azok érvényesítéséért szükség esetén saját nagy erkölcsi és társadalmi tekintélyét is latba venné. A püspökök által egy egészszre tömörítettének az ország összes népnevelői. Mily kiszámíthatatlan erő! Mig így szétszórt kéve vagyunk, még csak egymást sem érthetjük meg, nem hogy kifelé bírnánk hatni! De nemcsak az egyesületekre, de az egyesekre is nagy előny az, ha erős és egységes tábor áll hátuk mögött.

Ily szervezet felelne meg nemcsak a kath. névnek, hanem az egyház alkotmányának. Az egyház páratlan alkotmányának az isteni ígéreten kívül még azon bölcs intézkedés kölesönzi az örök állandóságot, hogy bár monarchicus és aristocraticus alapokra van fektetve, de helyes irányú befolyást biztosít azért a democraticus elemeknek is. Ez örök minta utánzása, csak javára válhatna a tanító-egyesületeknek is. Mig a most divatos democatia hajhászása csak tévutakra vezethetne.

Megadatván így a tekintélynek az öt megillető tisztelet, elég tételnék a szabadság követelményeinek is. Mert az egyesületek tanácskozásban, választásokban teljes szabadsággal működnenek, jog biztosítatnék számukra az alapszabályok megalkotására is; tanácskozásai, szabályaik tekintetében, pedig minden befolyástól teljesen függetlenek lennének. Ennél több szabadságot semmiféle kormányforma nem biztosít alantas intézményeinek. Ennél többet a püspöki kartól sem lehet követelni, midőn a tanítóságot, mintegy az ő tanügyi tanácsába befogadja.

Amely egyesület idegenkedéssel fogadná a főpásztor képviselőjét és főpapja befolyását, kitől ök maguk, az egyesület tagjai is nyerték küldetésüket,

abban hasztalan keresnök a kath. szellemet, ott hiába beszélnek kath. tanúgyról. Azon egyesületben nem ismerik Krisztus Urunk szavait: nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket! Azok már elfelejtették, hogy nem ők választották a püspököt, hanem a püspök őket!

A felsorolt okokból engem nem elégít ki a főpásztor képviselője számára netán fentartott tiszteletbeli elnökség sem. Ily minőségben nem lehetne őt felelőssé tenni a kath. név alatt esetleg véghezvitt helytelenségekért: mert ilyenek felmerülését nincs módjában megelőzni, vagy megakadályozni. Ha legézberebb is, ki van téve meglepetéseknek. Helyzeténél fogva nem lehet előkészülve s nem is tudja elképzelni mi adhatja magát elő. Előfordulhat sérelmes, vagy a kath. nevet compromittáló határozatok ellen legfőlebb tiltakozhatik, de azokat meg nem akadályozhatja. Elhagyhatja a gyűlést, de nem vezetheti azt. — Hozzá, küldetése nem is valami rokonszenves ilyen alakban. Nagyon a rendőrbiztosokéra emlékeztet. Ily módon könnyen megtörténhetik az is, hogy a kiküldött távol tartja magát s a főpásztor egészen képviselő nélkül marad stb. Azért én elengedhetetlen föltételnek tartom a kath. álláspontnak szigorú megőrzését. Vagy legyen egyesületünk igazán katolikus, vagy hagyjuk abba az egészet!

III. A költségek viselése.

Elvül fogadandó el, hogy az egyesületek, akár a gyűlések költségeinek fedezése, akár a tagok anyagi ellátása tekintetében, egyes személyeknek, szegény vagy gazdag legyen az, terhére lenni nem akarnak: hanem járuljon a terhek viseléséhez kiki tehetsége szerint. Ekkor a gyűlések függetlensége sem lesz veszélyeztetve, egyesekre sem háruland aránytalan teher, mely különösen, ha gyakran ismétlődik, igen nagy akadálya lehetne a gyűlések rendes megtartásának és oka azok elmaradásának.

Igen sok nemes ügy szenvedett hajótörést a pénzügyi kérdésen. Azért ezt is állandó és biztos alapokra fektetendőnek tartom. Oda kell tehát törekedni, hogy a kiküldött tagok útiköltségeit lehetőleg az egyesületi pénztárak fizessék. Díjtalan szállásról a székhelyeken levő intézetekben a rendezőség gondoskodik. Az egy-két napi ellátást — lehetőleg közösen és tapintatosan, fényűzés nélkül rendezve — könnyen elviselnék maguk a tagok. Azért a jótékonságnak korántsem volna útja zárva. Kik rokonszenvűknek a vendégszeretet által óhajtanák bizonyítékát szolgáltatni, több-kevesebb ingyen ebédjegyet bocsáthatnának a gyűlés tagjainak rendelkezésére, vagy hozzájárulhatnának az ellátás költségeihez, hogy így az ebédjegyek olcsóbbak lennének, vagy bármely tetszés szerint való más módot választhatnának. A szeretet találatkony!

A közterheket pedig következő módon viselnék közösen mindnyájan:

1. Minden rendes tag évenként a kerületi gyűlések alkalmával az egyesületi pénztárba pontosan befizet 1 frtnyi tagdíjt.

2. A rendes tagok összes díjai, a pártoló tagok díjainak fele, — másik fele az alaptökéhez csatol-

atván, — az alaptökének évi kamatja, a múlt évi maradvány és az esetleges ajándékok együtt képezik az egyesület jövedelmét.

3. Ezen évi jövedelem első 10 százaléka az alaptökéhez csatoltatik; a második 10 százaléka az egyházmegyei hivatalhoz küldetik, s az egyházmegyei főhatóság felügyelete alatt kezeletik a megyei gyűlések költségeinek fedezésére; a többi 80 százaléka pedig az egyesület céljaira fordítottatik.

4. Miután az egyesületek, — egyháziakat és világiakat beleértve, — legkevesebb 20, sokszor 30—40 rendes tagot számlálnak, számítás alapjául a középszámot 30-at véve, — pártoló tagok adományait s más rendkívüli bevételeket nem véve tekintetbe, — minden egyesület évenként beküldene a középpontba 3 frtot; ez az Esztergom egyházmegyei 46 egyesület után = 138 frt. — 4 év alatt, midőn az első megyei gyűlés fog tartatni, ki fog tenni 552, időközi kamatokkal 600 forintnál többet. Azontul minden ötödik évben tartatik megyei gyűlés, tehát $5 \times 138 = 690$, időközi kamatokkal 850 forinton fölül állana rendelkezésre.

Miután pedig a tanítói kar és alpapság ennyit áldozott a kath. népnevelés ügyének előbbvitelére, úgy vélem szerénységtelenség vádja nélkül volnának megkereshetők 5 évben egyszer az egyházmegyei káptalanok és egyes káptalanbeliek a hozzájárulásra; viszonzásul följajánlván nekik az egyházmegyei kath. tanító gyűlés védnökségét; — és bizalommal lehetne fordulni a főpásztorhoz, az atyához, a fővédnökhöz, a főtanítóhoz és nem kellene visszautasítástól tartani.

5. Az így begyűlt összegeknek 10 százaléka ismét elkülönítettnek az országos gyűlés céljaira; a többi pedig a megyei gyűlés rendezésére, esetleg tán nagyobb szabású pályakérdések kitűzésére is fordítottatik.

A megyei gyűlések által felajánlott összegeket, átlagosan — tekintettel a kisebb terjedelmű egyházmegyékre — csak 50 frtban véve fel, 20 egyházmegyéből az országos gyűlés céljaira együtt volna 1000 frt. S ezzel némi buzgalom és jóakarattal már lehet valamit kezdeni.

6. A megyei gyűlésre kiküldött 2 tag, 5—5 frtnyi általányban részesül az egyesület pénztárából. Az országos gyűlésre kiküldött tag pedig 10 forint uti általányt kap szintén az egyesület pénztárából.

Igaz, ez nem nagy összeg; azért meghagyatik a jog az egyesületeknek, hogy és amennyiben anyagi állapotuk engedi, az utiköltséget emelhessék is.

Ezenkívül az egyházmegyei főhatóságok által sürgetendő volna a közoktatási miniszteriumnál, ha nem is törvény, legalább oly értelmű rendelet, hogy a kath. iskolák fenntartói kötelezettek a ker. gyűlésre menő tanítót, az iskolaszéki elnökség megkeresésére, a kerületi gyűlés székhelyére, s az egyházmegyei vagy országos gyűlésre kiküldött tanítót, szintén az iskolaszéki elnökség megkeresésére a közelebbi vasúti, vagy gőzhajó-állomásig díjmentesen elszállíttatni.

S talán lehetne a rendezőségnek ezen alkalmakkor, a nemes és közérdekű cél tekintetéből a

vasúti és hajózási igazgatóságoknál a tagok számára árendaményt is kieszközölni.

Általában azon véleményben vagyok, mennél jobban megerősödik és virágzásnak indul ez intézmény s a közönség meggyőződik annak életrevalóságáról, annál több pártoló tagra és jöltevőre számíthat. S nem kétlem, lesznek, kik végrendeletileg is meg fognak emlékezni a tanító-egyesületekről; s az anyagi kérdés mind kevesebb nehézséget fog okozni.

* * *

Ezen utakon és módokon vélem én, mind szellemileg, mind anyagilag előkészíteni a kath. tanítók forró vágyát, a nagygyűlést. Igen óhajtanám, ha mások is elmondanák idevonatkozó nézeteiket. Több szem többet lát, több fej többet gondol. Előre is kijelentem, én szívesen fogok meghajolni a jobb előtt s ahhoz hozzájárulni. Meggyőződésem szerint már nagyon itt van a cselekvés ideje. Tempus est iam nos de somno surgere. Ma már minden mulasztás kárral jár és azon kockázattal, hogy a felekezetlen szellem mind nagyobb hódításokat tesz férfaink soraiban. Pedig a szellemtől függ minden. A szellem éltet. Nemes és szép dolog, iskolákat építtetni, alapítványokat tenni, de ez csak annyi, mint megalkotni a testet a föld porából. Hogy az élő szervezet legyen, kell bele a spiraculum vitae, a kath. szellem.

Kath. szellem nélkül mindegy akárminő nevet adunk iskoláinknak. Akár kath., akár felekezetlen, akár vallásos, akár közönsnek nevezzük azokat, nem sokat fognak egymástól különbözni s egyszer csak azon vesszük észre magunkat, hogy nem katholicusokat, hanem szocialdemokratákat és anarchistákat neveltünk, mint közép- és felső-iskoláink liberálisokat és szabadkőműveseket.

Ezt a kath. szellemet pedig nézetem szerint csakis a kath. elveken nyugvó egyesületekben, — melyek a tanítót közelebb hozzák és a fiui szeretet kapcsaival fűzik a korszellem minden ingadozása és hullámozása között szilárdul álló püspöki cathedrához, — lehet, ahol hiányzik, életre kelteni; ahol meg van, ápolni.

Palkovich Viktor.

Örvendetes hír és köszönet.

Az „Eötvös-alap országos tanítói egyesületének“ tisztikara a »Gyűjtő- és kezelő-bizottság« buzgó tagjaival egyetemben már évek óta azon fáradoznak, hogy megkönnyítsék azon egyesületi tagok terheit, a kik fiaikat a szülői házon kívül taníttatják. E végből indították meg közakarattal azt a tevékenységet is, a melynek célja, hogy a vidéki kartársak azon fiai számára, a kik itt Budapesten az egyetemeken avagy pedig a szakiskolákban folytatják tanulmányaikat, ingyen étkezést szerezzenek.

Ezen tevékenységnek az eredménye gyanánt tekinthető, hogy a legközelebb lefolyt két tanévben Tekintetes *Petánovics József* vendéglős úr, egyesületünk pártoló-tagja, két jelesen tanuló ifju-

nak szabad-asztalt adott. Az 189¹/₂-dik tanévben az »Országos rajztanárképző-intézet« egyik növendéke, az 189²/₃-dik iskolaévben pedig egy orvos-növendék részesült a Kurz Sámuel egyesületi ellenőr által kieszközölt jótéteményben.

Ez az eredmény egyesületünk tisztikarát aztán a mult évben arra buzdította, hogy a fő- és székváros mélyen tisztelt vendéglőseinek és szállodatulajdonosainál megtegye a szükséges lépéseket arra nézve, hogy ifjaink számára minél több szabadasztalt szerezzen. Lépéseink, a »Budapesti szállodások, vendéglősök és koresmárosok ipartársulata« tagjainál, a kik mindenha, de kiváltképen »Egyetemes tanító gyűléseink« alkalmával, készséggel támogatták volt a néptanító-ág ügyét, ezuttal ismét kedvező fogadtatásra találván, — egyesületünk nevében kérvényt intéztünk a szabadasztalok megnyerése céljából a fentnevezett mélyen tisztelt ipartársulathoz, a melyre a folyó évi szept. 8-án a következő válasz érkezett hozzánk:

»Folyó évi június 19-én kelt átírását választmányunk a f. évi szept. 6-án tartott ülésében tárgyalta, mely tárgyalás eredményeként van szerencsém értesíteni, hogy a jótékonyság szolgálatában hozzánk intézett megkeresésére választmányunk egyes tagjai készeknek nyilatkoztak, kikhez felhívásunkra a társulati tagok sorából is remélhetőleg számosan fognak csatlakozni.

Felkérem ennél fogva a tekintetes elnökséget, szíveskedjék a segélyezendő ifjuság névsorát beküldeni, hogy azokat a lehetőséghez képest egyes tagtársaink között feloszthassuk. — *Gundel János*, a »Budapesti szállodások, vendéglősök és koresmárosok ipartársulatának« elnöke.«

Nem kételkedhetünk abban, hogy az ezen hivatalos értesítésben foglalt ajánlatot velünk együtt az Eötvös-alap országos tanítói egyesület minden egyes tagja örömhír gyanánt fogadja; mert ez tanúságot tesz ismét arról, hogy egyesületünk céljait a fő székváros hazafias érzelmű polgársága teljesen méltányolja és mindenkor készen áll arra, hogu a hazai népoktatásügy munkásainak, a néptanítóknak, érdemeit áldozatkészséggel is megjutalmazza.

Fogadja ezért tőlünk, a magyarországi néptanító-ság nevében e helyen is kifejezett hálás köszönetét a »Budapesti szállodások, vendéglősök és koresmárosok ipartársulata« a nagylelkűen felajánlott szabad-asztalokért kegyesen s legyen meggyőződve arról, hogy egyesületünk soha sem szűnik meg azon ifjakat, a kik a jótéteményben részesülni fognak, arra buzdítani, hogy tanulmányaiknak befejezése után majdan az élet küzdelmei között, a most élvezett jókat hálálják meg azon feladatoknak a hűséges teljesítése által, a melyek reájuk nemzeti életünk mezején várakoznak.

Az Eötvös-alap orsz. tanítói egyesületének elnöksége.

Irodalom és művészet.

— **Szűz Mária édes hazánk Védasszonya képes naptára** XIV-ik évfolyamában a napokban megjelent. Tizennégy esztendő figyelemre méltó mult egy szent cél, egy magasztos eszme szolgálatában. A fennnevezett naptár célja: a naptár irodalom mezejéről is elűzni a rosszat s diadalmos hódításra segítve a jót a katholicismusnak örökké tündöklő fényponja, az élet háborgó tengerének ragyogó csillaga, az összes kereszténység édes Anya: Mária felé terelni a lélek kiváló figyelmét s a szívnek legszentebb érzeményeit! Lelkiismeretesen vizsgálgatva Szűz Mária naptárának multját: készséggel elismerem, hogy az a kitűzött célnak mindenha sikeresen megfelelt. Egyik fényes bizonyítéka ennek, a most megjelent évfolyam is, mely ugy tartalmára, mint kiállítására érdemessé tette magát naptáriródmunk legjelesebb pontjain foglalni méltó helyet. — S ha a velünk ellenségesen szemközt álló tábor a vallástalanság és lelki romlottság, szóval a gonoszság irodalmáról előbukkanó legrongyabb füzeteket is éktelen hozsannával fogad s konkolyos tartalmukat minden kigondolható ravaszsággal s fáradságot nem ismerő buzgalommal, hogy ne mondjam tolokodással iparkodik a nagy közönség, különösen a magyar népnek tömölt sorai közé szőrogatni, nemde kétszeresen szükséges, hogy mi is hasonló buzgalommal támogassuk a jó iratokat, s terjeszszük s erősítsük a még romlatlan népünkben azt a mi erkölcsös, ami lelket nemesíti, s az élet viszontagságai által szorongatott szívét, édes nyugalommal és örömmel tölti el. Ily édes öröme a magyar népnek: a bold Szűz igaz tisztelete és szeretete, az égi Patronába helyezett ősi remény, a már hagyományképen is hozzá emelkedő szívbeli áhítat. — S midőn a Szűz Mária naptára igazi elvűséggel s szigoru következetességgel már 14 esztendeje e magasztos irány felé a legbuzgóbban tereli a népet: méltán megérdemli a közfigyelmet, az élénk érdeklődést, s a legmelegebb pártolást. A szent ügynek vélek szolgálatot tehetni, midőn a kedves külsejű s dús tartalmu Szűz Mária naptárát a katholikus nagy közönség legmelegebb pártfogásába ajánlom. Megrendelhető Ifj. Wajdits Jozsefnél N.-Kánizsán. — Ára 30 kr. tömeges megrendelésnél tetemesen olcsóbb. *Congr.*

— **Az »Apollo« magyar férfikar-gyűjtemény,** mely *Erkel Sándor, Hoffer Károly és Langer Viktor* szerkesztő-bizottsági tagok és *Goll János* mint felelős szerkesztő kiadásában megjelent, a most beküldött számával a nyolczadik évfolyamába lép és a következő műveket tartalmaz vezérkönyv- és négyzólamban: 139. kar, *Vándordal*, Lányi Ernőtől; 140. kar, *Az estharang*, Hegedüs Endrétől; Népdalegyveleg a következő karokkal: 141. a) kar, *Ezer esillag*, eredeti dal Goll Jánostól; 142. b) k., *Gimbelem, gombolom . . .*; 143. c) kar, *Befordultam a konyhára . . .* Goll János átiratában; 144. kar, *Bölesődal*, Nyisznyai K.-tól. Az »Apollo« ezentul az orsz. magyar dalárszövetség által évenként kiadandó két versenykart is fogja közölni. — Az

»Apollo« egész évi előfizetési díja, 12 nyomtatott ivért 2 forint 50 kr. Előfizetések és postai küldemények czimzendők: Az »Apollo« szerkesztő-hivatalának Budapesten.

VEGYESEK.

— **Az utolsó negyedévre szóló előfizetések és esetleges hátralékok szives beküldését mielőbb kérjük.**

Felhívás! Az »Eötvös-alap orsz. tanító-egyesülete« nevében ezennel felhívjuk egyesületünk azon vidéki tagjait, a kiknek fiai a fő- és székvárosban az egyetemi tanfolyamokat, avagy pedig a magasabb szakiskolákat látogatják, hogy figyelmeztessék tanuló gyermekeiket arra, hogy a beiratkozás után minél előbb jelentkezzenek a »Budapesti szállodások, vendéglősök és kocsmárosok« által felajánlott szabad asztalok elnyerése végett *Lakits Vendel* egyesületi titkárnál (VI. ker. Érsek-utcai iskola), a kívül naponként beszélhetnek délután 6 órától 7 óráig. *Péterfi Sándor*, elnök. *Lakits Vendel*, titkár.

A vallás- és közokt. miniszter f. évi július 8-án 6802 szám a. kelt rendeletében kijelentette, hogy az állami felsőbb leányiskolák és tanítóképző intézetek benlakó tanítói, illetőleg tanítónői, a szünidő alatt, ha az intézettől távol vannak, semmi kárpótlásban nem részesülhetnek.

IX. Pius sirjának felékesítése érdekében egy felszólítást vettünk, melyet dr. Kiss János, a Szt.-István-Társulat igazgatója, az ország katholikusaikhoz intéz, arra kérve őket, hogy a római falakon kívül levő sz. Lőrinczbazilika Narthex nevű hajójának, melyben a nagy IX. Pius pápa hamvai nyugszanak, felékesítését adományaikkal előmozdítani sziveskedjenek. Az építést vezető római bizottság, melynek Kiss dr. nálunk a megbízottja, bármily csekély összeget is köszönettel fogad s az Kiss dr. czimére küldendő Budapestre (Királyi Pál-utca 13). — A legmelegebben ajánljuk olvasóink figyelmébe ezt a felszólítást, a legméltóbbra adják filléreiket, midőn az egyház igazaiért sokat küzdött nagy IX. Pius siremlékének hozzá méltó feldisztatésához tehetségökhöz képest kisebb-nagyobb összeggel hozzájárulnak. Önmagát tiszteli meg, ki a nagyokat tiszteli.

A szeszes italok ellen. A szeszes italok mértéktelen használata ellen alakult német egyesület azon kérelemmel járult a német államok összes iskolai hatóságaihoz, hogy támogassák őt céljaiban. Egyszersmind ajánlatba hozta, hogy tartssanak felolvasásokat az egyetemeken az alkohol káros voltáról. Hasonlóképen a tanítóképezdekben, gymnasiumokban, reál- és más középiskolákban és tanító-egyesületi gyűléseken, továbbá szerezzenek a tanítói és iskolai könyvtárakba ezen tárgyra nézve ezélszerű könyveket. A tanítók iskoláikban legyenek erre tekintettel megfelelő olvasmányok tárgyalásánál, sőt a számtani feladványoknál is.

Tanító és tüzbiztosítás Az oppelni kormány meghagyta a kerületi tanfelügyelőknek, tegyék kötelességükké a tanítóknak, hogy minden holmijukat biztosítsák a tűz ellen, mert szerencsétlenség esetén nem számíthatnak a kormány segélyére annyival inkább, mivel a tanítóknak e tekintetben is jó példával kell előljárniok.

A tanító álma. A temesvári lottóigazgatóságnál egy kétezer frtos terno-nyereség hevert, melyért a jogos, sok ideig nem jelentkezett. A napokban azonban *Neurohr Károly Párdány* község nyugalmazott öreg tanítója megjelent az igazgatóságnál, s mint jogos tulajdonos felvette a nyert kétezer frtot. Az 50 évi terhes, test és lélekölő tanítói működés után a XIX. század hangoztatott humanizmusának, s a nemzet sorsát intéző mostoha honatyáknak szégyen gyalázatára 22 frtnyi havi nyugdíjon tengődő érdemes öreg ur könnyes szemekkel emlékezik meg feledhetlen álmáról, melynek lutribá tett numerusai szereztek szűkölködő családjának a csinos összeget. Félő, hogy derék öreg kollégánk eme publikált szerencséje furcsa ötletre bírhatja a miniszteriumot. Arra t. i., hogy a néptanítói silány fizetés javítására, mellékjövedelem szerzésére, legközelebb a lutrizást fogja ajánlani a „Néptanítók Lapja“ című hivatalos papiroson.

Tisztelt kartárs urak!

Ajánljuk b. figyelmükbe **Léderer Á.** kartársunk által szerkesztett nagy pædagogiai értékű, díszesen és jó, erős papírból készített

Magyar pénzirkákat és füzeteket,

melyeknek tiszta jövedelme az Eötvös-alap és a népnevelők budapesti egyesületének javára fordítottatik.

Kiadja **FRANKL JAKAB** papirkereskedő
Budapest, király-utca 12.

6 8 12 16 20 lap tartalommal
Ára: 1 2 3 4 5 kr.

☛ Százanként 25% engedmény. ☛

Hazafiúi üdvözlettel

Péterfy Sándor, az Eötvös-alap elnöke. **Lakits Vendel**, az Eötvös-alap titkára. **Sántha Lajos**, a népnev. budapesti egyesületének elnöke. **Várady Amádé**, a népnev. budapesti egyesületének titkára.

Sternberg Ármín és Testvére
cs. és kir. szabad. hangszer-ipar
Budapest, VII, Kerepesi út 36.

Saját gyártmányu mindennemű hangszerek és azok kefelei és alkatrészei. Mindennemű hangszerek és zenélőművek javítása és hangolása szakszerű pontossággal eszközöltetik.

— Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve. —
Harmonikáról külön árjegyzék kéréndő.
Zongorák javítása és hangolása pontosan eszközöltetik.

CÁSZ. és KIR. SZABADALMAZOTT

COLUMBUS

ZIMBALOMVERŐFEJ.

A «Columbus» cimbalom verőfej megszünteti az eddigi pamutozást és czérnázást, valamint azoknak tompító és kopogó hatását. — Ára a verőpálcákkal együtt, azoknak minősége szerint: 2.—, 2.50, 3.— és 3.50. — Külön a Columbus cimbalom verőfejek 1 frt. Megrendelések postautánvétellel. Az ár előleges beküldése esetén bérmentve szállítják a feltalálók.

Harmonium-különlegességek nagy választékban.

Budapest, 1893. Nyomatott Buschmann F.-nél (Harisch-bazár).

Egyházi Érók Észarnoka.

Irta: ZELLIGER ALAJOS.

580 l. Ára izléses vászonkötésben 3 frt, pompás diszkötésben 5 frt, bérmentes küldéssel.

LAMPEL RÓBERT (Wodiáner F. és Fiai)

cs. és kir. udvari könyvkereskedés

BUDAPEST, Andrásy-út 21. sz. a.

kiadásában megjelent és a nm. magyar püspöki kar által kinevezett és a Szent-István-Társulatnál jelenleg működő bizottság jóváhagyásával ellátott tankönyvek jegyzéke:

- Baróti-Csánki** Magyarország története, polgári leányiskolák számára. 1 frt, kötve 1 frt 20 kr.
— Ugyanaz fiúiskolák szám. Ára 1 > 1 > 20 >
- Báthory Nándor.** Állattan, a polgári fiú-, polgári leány- és felsőbb leányiskolák számára. Ára füzve . . . 1 frt
vásznonkötésben . . . 1 frt 20 kr.
- Báthory N.** Növénytan, a polgári fiú-, polgári leány- és felsőbb leányiskolák számára. Ára füzve . . . 1 frt
vásznonkötésben . . . 1 frt 20 kr.
- Báthory N.** Természettan, népiskolák számára 2 ik kiadás. Ára kötve 40 kr.
- Belicza József.** Magyar nyelvtani kézikönyv, a népiskolák számára. Sajtó alá rendezte Dr. Jancsó Benedek.
I. füzet a 2. osztály számára kötve . . . 18 kr.
II. > > 3 > > . . . 23 >
III. > > 4. > > . . . 24 >
IV. > > 5-6. > > . . . 44 >
- Cherven-Schneider.** Egyetemes földrajz.
I. kötet, 5. kiadás. Ára . . . 80 kr.
II. > > 6. > > . . . 80 >
- Clima-Gáspár.** Háztartástan. A felsőbb leányiskolák és tanítóképezdek számára 5. kiadás. Ára . . . 50 kr.
- Dékány R.** Elemi vegytan. Ára . . . 1 frt 20 kr.
- Deme Károly.** Magyar nyelvtan. A polgári és középiskolák I. és II. osztálya számára Ára . . . 50 kr.
- Deutsch-Garai.** Német nyelvtan és olvasókönyv, mindkét nembeli polgári iskolák számára
I. rész az 1-2. osztály számára . . . 1 frt
II. > > 3. > > . . . 1 frt
III. > > 4. > > . . . 1 frt 20 kr.
- Dobóczy-Peres.** Gazdaságtan. Polgári leányiskolák számára. Ára . . . 50 kr.
- Erényi M.** Gyakorlat tanfolyam a német nyelv megtanulására. 7-ik kiadás. Ára . . . 60 kr.
- Erényi-Balassa.** Kis magyar nyelvtan. Kötve . . . 30 kr.
- Faludi János.** Számvetési gyakorlókönyv. I. füzet a II. osztály szám. Ára 15 kr.
II. füzet a III. oszt. szám. Ára 15 kr.
III. füzet a IV. oszt. szám. Ára 20 kr.
- Faludi J.** Számvetési gyakorlókönyv, koronaérték szerinti kiadás. I. füzet a 2. osztály számára, kötve. . . 15 kr.
II. > > a 3. > > . . . 18 kr.
III > > a 4. > > . . . 20 kr.
- Felsmann József.** Német nyelvtan. II. kiadás. Ára 90 kr.
> > > Német olvasók. I. rész, 14. kiad. Ára 80 kr.
> > > II. > > 9. > > . . . 90 kr.
> > > III. > > 5. > > . . . 90 kr.
> > > IV. > > 6. > > . . . 1 frt.
- Gööz-Tóth.** Magyar nyelvtan polgári fiú- és leányiskolák számára. Ára 80 kr., kötve . . . 1 frt.
- Hankó V.** Chemia az ásványtan és földtan elemeivel, polgári és fels. leányiskolák szám. Ára 90 kr., köt. 1 frt 10 kr.
- Hetzel S.** Elementar Sprachbüchlein mit Uebungsaufgaben, ára . . . 30 kr.
- Harasztí Gyula.** Kis német nyelvt. Ára vászonköt. 60 kr.
- Hortobágyi.** Énektani példatár.
I. füzet az I. osztály számára. Ára . . . 10 kr.
II. > > a II. > > . . . 15 kr.
III. > > a III. > > . . . 18 kr.
IV. > > a IV. > > . . . 20 kr.
I. > > az V-VI. osztályok szám. Ára 30 kr.
- Hunfalvy-Schneider.** Földrajz polgári leányiskolák I. oszt. számára, kötve . . . 80 kr.
— Ugyanaz a II. osztály számára, kötve . . . 80 kr.
- Ihász Gábor.** Magyar nyelvtan. 28. kiadás. Ára . . . 1 frt.
- Környei-Boros.** A magyar irodalomtörténet vázlata irodalomtörténeti olvasókönyvvel. Ára. 2 frt.
- Kakujay K.** Természettan, népiskolák számára. Ára 60 kr.
Naturgeschichte. Ára 60 kr.
- Kuttner S.** Első oktatás a földrajzban. 36. kiad. Ára 30 kr.
> > > 35. k. Kérdések és feleletekben. Ára 30 kr.
- A. Kuttner.** Erster Unterricht in der Erdbeschreibung. 23. kiadás. Ára 30 kr.
- Kuttner Sándor.** Általános földrajz. 24. kiad. ára füzve 48 kr.
kötve 60 kr.
- A. Kuttner** Kleine Schulgeographie. Ára f. 48 kr., k. 60 kr.
Zemepis. Ára kötve 36 kr.
- Kuttner Sándor.** Első okt. a magy. történetben. Ára 30 kr.
— Ugyanaz. Kérdések és feleletekkel. Ára 40 kr.
- A. Kuttner** Erster Unterricht in der Ungarischen Geschichte. Ára kötve. 30 kr.
Erster Unterricht in der Ungarischen Geschichte Mit Fragen und Antworten. Ára kötve 28 kr.
Dejepis Uhorska. Ára 30 kr.
- Kuttner S.** Első oktatás a természetrajzban. 12. kiadás. Ára kötve 40 kr.
> > > Első oktatás a természetrajzban. Kérdések és feleletekben 10-ik kiadás. Ára kötve . . . 36 kr.
- A. Kuttner.** Erster Unterricht in der Naturgeschichte. 8-ik kiadás. Ára kötve 40 kr.
— Ugyanaz. Kérd. és felelet. 6. kiad. Ára kötve 36 kr.
- Kuttner Sándor.** Képes természetrajz. 88 kr.
- Kuttner S.** Kis term.-tan a vegyt. elem. 9. kiad. Ára 36 kr.
- Lange-Cherven.** Új iskolai atlasz, közép- és polgári iskolák számára. Ára füzve 70 kr., kötve 80 kr.
> > > Kis atlasz, elemi isk. számára. Ára 40 kr.
- Lőrinczy Ferencz.** Egészségtan népisk. számára. Ára 20 kr.
- Mártonfy-Gokler.** Magyar abc és olvasókönyv, összekötve magyar nyelvyakorlatokkal a német-ajkú elemi népiskolák számára, bekötve ára 30 kr.
- Mayer Miksa.** Rövid alkotmánytan. 20. kiadás. Ára 16 kr.
- Mayer-Zettner-Scherter.** Alak- és mértan polgári és felsőbb leányiskolák számára ára 1 frt, kötve 1 frt 20 kr.
- Miklós Gergely.** Természettan és vegytan kötve . . . 44 kr.
- Nemethy Lajos.** A római kath. egyházi szertartások tankönyve elemi tanodák számára. ára 24 kr.
- Ney Ferencz.** Ung. Sprachlehre. Ára kötve . . . 1 frt 80 kr.
- Pokorny-Dékány.** Ásványtan. Ára 70 kr.
- Schubert-Dr. Heller N.** A természettan és csillagászati földrajz elemei, polgári fiú és polgári leányiskolák számára. Ára füzve 1 frt, vászonba kötve 1 frt 20 kr.
- Vargyas-Groö.** Zemepis. Ára kötve 20 kr.
- Vaszary Kolos.** Világtört. I. r. Ó-kor, 8. kiad. Ára 1 frt 20 kr.
> > > II. > > K.-kor 5. > > . . . 1 > 30 kr.
> > > III. > > Uj-ker 4. > > . . . 1 > 50 kr.
> > > Történelem, rövid előadásban. Két rész. 3 kiadás. Ára részenként 70 kr.
- Visontay-Borbás.** Egyetemes földirat. 18. kiad. Ára 96 kr.
> > > A magy. állam > > 19. > > . . . 90 kr.
- Velter-Füssy.** Világtörténelem. Ára 1 frt 40 kr.
- Zelliger-Spitzer.** Magyar beszédgyakorlatok kötve 40 kr.
- Györffy János.** Falusi iskolások olvasó- és tankönyve. Az osztatlan népiskolák 3-6. osztályai, valamint az ismétlő iskolák számára. A miniszteri tanterv szerint.
Tartalma:
1. Vallásos, erkölcs és oktató olvasmányok. 2. Földrajzi olvasmányok. 3. Történelmi olvasmányok. 4. Alkotmányi olvasmányok. 5. Természettan olvasmányok. 6. Természettani olvasmányok. 7. Gazdaságtani olvasmányok. 8. Egészségtani olvasmányok. 9. Nyelvtan.
Ára a 12 ivre terjedő illusztrált munkának kemény kötésben 40 kr.

LAMPEL ROBERT (Wodianer F. és Fiai) csász. és királyi udvari könyvkereskedés
kiadásában megjelenik.

LAMPEL ROBERT

(Wodianer F. és Fiai)

cs. és kir. udv. könyv-

kereskedés kiadásában

Budapest, VI. ker., Andrásy-út 21. szám alatt

megjelent és a nm. vallás- és közokt. miniszterium által általánosan engedélyezett

TANKÖNYVEK.

Elemi népiskolai tankönyvek:

Magyar Abc és Olvasókönyv, szerk. Gőző-Schön-Trájtler, enged. 16163/1890. sz., ára kötet 20 kr., Fali olvasótabletták hozzá (13 írott, 13 nyomtatott tábla) eng. 16163/1890. sz., ára 3 ft.
 Alóirásu Abc és Olvasókönyv, szerk. Gőző-Schön-Trájtler, eng. 43574/1892. sz., ára kötet 20 kr.
 Abécéskönyv, Vargyas Endrétől, eng. 18343/1893. sz., kötet 14 kr.
 Fali olvasótabletták, hozzá (8 írott, 8 nyomtatott tábla), ára 2 ft.
 Magyar Abc és olvasók., szerk. Faludi-Szép, enged. 17358/1888. sz., ára kötet 20 kr.
 Magyar Nemzeti Olvasókönyv, szerk. Gőző-Schön-Trájtler, eng. 4954/1890. sz., a 2. osztály számára kötet 30 kr., a 3. oszt. szám. kötet 36 kr., a 4. oszt. szám. kötet 40 kr., az 5.—6. oszt. szám. kötet 62 kr.
 Falusi iskolások olvasó és tankönyve, szerk. Györfly János, ára kötet 40 kr.
 Magyar nyelvtani kézikönyv, írta Belicza József, eng. 50316/1892. sz. 1. rész kötet 18 kr., 2. rész kötet 24 kr., 3. rész kötet 24 kr., 4. rész kötet 24 kr.
 Magyar nyelvgyakorlókönyv, Boronkay Károlytól, eng. 16382/1892. sz. 2. oszt. kötet 18 kr., 3. oszt. 20 kr., 4. oszt. 24 kr.
 Kis magyar nyelvtan, szerk. Erényi-Balassa, eng. 13441/1890. sz., ára kötet 30 kr.
 Magyar nyelvtan, osztatlan népisk. sz. Vargyas E.-től, eng. 43856/1899. sz., ára 20 kr.
 Magyar Abc és olvasókönyv a német tan nyelvű népsk. szám. szerk. Mártonffy és Gokler, enged. 11107/1893. sz. 1. évfolyam, kötet 30 kr. Magyar nyelvgyakorló és olvasókönyv, enged. 11107/1893. sz. 2. évfolyam, kötet 30 kr. 3. évfolyam kötet 45 kr.
 Német Abc és olvasók., szerk. Faludi-Szép, enged. 53205/1892. sz. 1. r. kötet 32 kr.
 Német olvasókönyv, szerk. Faludi-Szép, enged. 17358/1888. sz. 2. rész kötet 40 kr. 3. rész kötet 48 kr.
 Lesabuch für Volksschulen, szerk. Hetzel S., enged. 34835/1891. és 43293/1891. sz. 1. rész kötet 20 kr., 2. rész kötet 28 kr., 3. rész kötet 33 kr.
 Deutsche Sprachlehre, írta Langraf M., eng. 19908/1871. és 13441/1893. sz. 1. r. kötet 36 kr., 2. r. kötet 36 kr.
 Deutsche Sprachlehre, Meudl L.-től, eng. 51336/1892. kötet 44 kr.
 Elementar Sprachbüchlein, írta Hetzel S., enged. 34825/1891. sz., kötet 30 kr.
 Német nyelvtan, gyakorlati feladatokkal, eng. 7908/1890. sz., kötet 30 kr.
 Német nyelvgyakorló, írta Spitzer L., eng. 10498/1893. sz., kötet 30 kr.
 Számvetési gyakorlókönyv, szerk. Faludi János, eng. 14539/1889. és 17358/1888. sz. 1. rész kötet 15 kr., 2. rész kötet 18 kr., 3. rész kötet 20 kr.
 Ugyanaz, az új valuta szerint átdolgozott kiadás ugyanazon árák mellett.
 Földrajz írta dr. Brózik Károly, eng. 52064/1891. és 3973/1890. sz., a 4. oszt. szám. kötet 20 kr., az 5. oszt. szám. kötet 30 kr., 6. oszt. szám. kötet 20 kr.
 *Első oktatás a földrajzban, írta Kuttner S., enged. 52039/1891. sz., átdolg. Suppan és Laukó, kötet 30 kr.
 Földrajz, osztatlan népisk. szám. Vargyas Endrétől, eng. 21456/1890. sz., kötet 20 kr.
 *Földrajz, írták Mártonffy és Pechány, eng. 6662/1892. és 51902/1892. sz., a 4. oszt. szám. kötet 24 kr., az 5.—6. oszt. szám. kötet 36 kr.
 Magyarország térképe, megyei beosztással, Hatsek I.-től, eng. 17358/1888. sz., 20 kr.
 Az Osztr.-Magy. Monarchia dombortérképe, készítette Hatsek I., 20 kr.
 Magyarország egyes megyéinek térképe Hatsék I.-től, eng. 14595/1879. sz., egy-egy 15 vagy 20 kr.
 Kis Atlasz, Lange és dr. Cherven-től, eng. 20477/1891. sz., ára 40 kr.
 *Első oktatás a magyarok történetében, írta Kuttner S., átdolg. Suppan és Laukó, eng. 20281/1891. sz., kötet 20 kr.
 *A magyarok története, osztatlan népiskolák számára, Vargyas Endrétől, eng. 7487/1890. sz., kötet 20 kr.
 Magyarország története, Török Istvántól, enged. 2760/1890. sz., kötet 36 kr.

A *al megjelölt művek német nyelven is a †el megjelöltek pedig tót nyelven is kaphatók ugyanazon árák mellett.
 Részletes árjegyzék ingyen és bérmentve.
 Az itt felsorolt és kiadásunkban megjelent tankönyveken kívül, az össze- létező és bárhol megjelent, és hirdetőt könyvek és zeneművek ugyanolyan árák mellett nálunk is megrendelhetők.

*Magyar Alkotmánytan, írta dr. Csiky Kálmán, eng. 50315/1892. sz., kötet 24 kr.
 *Rövid alkotmánytan, írta Mayer Miksa, enged. 52062/1891. sz., ára 16 kr.
 Természettan, írta Báthory Nándor, eng. 54274/1891. sz., kötet 40 kr.
 *Első oktatás a természettanban, írta Kuttner S., átdolg. Suppan és Kozocsa, eng. 52039/1891. sz., kötet 40 kr.
 *Természettan, osztatlan népisk. számára, Vargyas Endrétől, eng. 7487/1890. sz., kötet 20 kr.
 Gazdasági és kertészeti füzetek, Dobóczy Lajostól, 1. és 2-ik füzet a fluskolák számára, 3. és 4. füzet, a leányiskolák számára, eng. 3855/1893. 53162/1891. 20290/1891. sz. egy-egy füzet, ára kötet 20 kr.
 *Egészsegtan, írták dr. Csapody és dr. Gerlőczy, eng. 20296/1891. sz., ára kötet 24 kr.
 Természettan, a kémia elemeivel írta Heller Ág., eng. 15354/1890. sz., kötet 40 kr.
 *Természettan, a vegytan elemeivel, írta Kuttner S., átdolg. Suppan V., eng. 51903/1892. sz., kötet 36 kr.
 Természettan írta Vargyas Endre, enged. 55050/1890. kötet 24 kr.
 Természettan és vegytan Miklós Gergelytől, engedély eng. 45239/1892. sz., kötet 44 kr.
 Énektani példatár, szerk. Hortobágyi. Könyves és Szabó, enged. 21888/1891. sz. 1. füz. 10 kr., 2. füz. 15 kr., 3. f. 18 kr., 4. füz. 20 kr., 5. füz. 30 kr.
 Széprais minták Vajda Páltól, enged. 25924/1889. sz., magyar írás, 15 kr., magyar-német írás 20 kr.
 Alóirás-minták Vajda Páltól, Magy.-német írás 40 kr.

Felső népiskolai tankönyvek.

Dr. Gőző J.—Tóth József, kir. tanfelügyelő. Magyar olvasókönyv, enged. 21444/1890. szám. 1. kötet, füzet 60 kr., köt. 80 kr., 2. kötet, füzet 70 kr., köt. 90 kr., 3. kötet, füzet 80 kr., kötet 1 ft.
 Környel-Gyulay. Gyakorlati irálytan, enged. 19449/1890. szám, ára 90 kr.
 Kuttner Sándor. Kis általános földrajz. Átdolgozták Szuppan V. és Laukó A., eng. 15352/1890. sz. füzet 48 kr., kötet 60 kr.
 Dr. Schwicker J. H. Általános földrajz, enged. 56188/1892. ára 120 kr.
 Kuttner—Laukó. Kis világtört. Képes kiadás, ára 80 kr.
 János F. Magyarország alkotmánya, enged. 17358/1888. szám, ára 50 kr.
 Kakujay K. A természettan oktatás vezér- és kézikönyve, enged. 17358/1888. szám, ára 60 kr.

Alsófoku ipar- és kereskedelmi iskolai tankönyvek.

Bún S. Egyszerű és kettős könyvvitel, enged. 7919/1890. szám, ára 120 kr.
 Dr. Gyulay Béla. Alsófoku keresk. iskolai olvasókönyv, 1. osztály számára, eng. 19948/1889. ára 60 kr., 2. osztály számára, eng. 21261/1886. ára 60 kr.
 Mártonffy M. országos felügyelő, Trajtler K. nép- és iparisk. igazgató. Abc és olvasókönyv az ipariskolák előkészítő oszt. szám. ára kötet, 28 kr.
 — Magyar olvasókönyv az alsófoku ipariskolák előkészítő osztálya számára. ára kötet 32 kr.
 — Ugyanaz az 1. osztály szám., kötet 40 kr.
 — a 2. „ „ „ 40 kr.
 — a 3. „ „ „ 40 kr.
 Miklós Gergely. Természettan és vegytan. 102. a szöveg közé nyomott képpel. 46239/1892. ára kötet 44 kr.
 Dr. Gyulay Béla. Ipariskolai olvasókönyv, 19948/1889. és 3600/1887. sz. 1. évfolyam, ára 44 kr., kötet 50 kr., 2. „ „ „ 44 kr., „ 50 kr., 3. „ „ „ 44 kr., „ 50 kr.
 Dr. Veress Vilmos. Általános számtan, alsófoku keresk. isk. 1. osztálya számára, eng. 7389/1893. sz., ára 50 kr.
 — Keresk. számtan az alsófoku keresk. isk. 2.—3. oszt. számára, eng. 52037/1891. sz., ára 90 kr.
 — Számtan az alsófoku iparisk. sz., 1. évf., ára kötet 30 kr., 2. „ „ „ 30 kr., 3. „ „ „ 30 kr.
 — Mindhárom enged. 17352/1888. sz.

BUDAPEST, VI. ker. Andrásy-út 21. szám alatt.